

MAIN
*Multilingual Assessment Instrument
for Narratives*

N. Gagarina, D. Klop, S. Kunnari,
K. Tantele, T. Välimaa,
U. Bohnacker & J. Walters

Bosnian version

Translated and adapted by
Alexandra Perovic & Ilma Jažić

(based on the revised version in English)

© ZAS Papers in Linguistics 64 (2020)

How to cite this version:

Gagarina, N., Klop, D., Kunnari, S., Tantele, K., Välimaa, T., Bohnacker, U. & Walters, J. (2019). MAIN: Multilingual Assessment Instrument for Narratives – Revised. Materials for use. *ZAS Papers in Linguistics*, 63. Bosnian version. Translated and adapted by Perovic, A. & Jažić, I.

MAIN: Bosnian version

Višejezični test za procjenu narativa (VTPN)

Alexandra Perović & Ilma Jažić

Višejezični test za procjenu narativa (VTPN) (The Multilingual Assessment Instrument for Narratives, MAIN) kreiran je 2012. godine u cilju procjene narativnih sposobnosti djece koja usvajaju jedan ili više jezika od rođenja ili od ranog uzrasta. VTPN je dizajniran prvenstveno za djecu uzrasta od 3 do 10 godina, ali rezultati nedavnih studija ukazuju da se može primijeniti i kod starije djece, adolescenata i odraslih. Dizajn testa omogućava procjenu razumijevanja i produkcije narativa na više jezika kod istog djeteta na nekoliko načina, uz upotrebu slikovnog materijala: Model priče, Prepričavanje, i Pričanje. Verzija iz 2012. godine temelji se na rezultatima opsežnih pilot studija sa preko 500 jednojezične i dvojezične djece uzrasta od 3 do 10 godina, na 15 različitih jezika i jezičkih kombinacija.

Engleska verzija je revidirana 2019. godine, na osnovu preko 2,500 transkribovanih VTPN narativa i oko 24,000 odgovora na pitanja razumijevanja, prikupljenih od oko 700 jednojezične i dvojezične djece u Njemačkoj, Rusiji i Švedskoj, u periodu između 2013. i 2019. godine. Sadašnja verzija na bosanskom jeziku bazira se na ovoj najnovijoj engleskoj verziji iz 2019. godine.

VTPN sadrži četiri paralelne priče, od kojih se svaka sastoji od šest pažljivo dizajniranih sekvencioniranih slika, zasnovanih na multidimenzionalnom modelu organizacije priče. U pričama su kontrolisane kognitivna i lingvistička kompleksnost, paralele u makrostrukтури i mikrostrukтури, kao i kulturološki aspekti.

Iako još uvijek nije normiran, njegove standardizovane procedure se mogu koristiti za procjenu, tretman, kao i u istraživačke svrhe. Za više informacija o tome kako primijeniti VTPN, molimo vas konsultujete poglavlje (na engleskom jeziku) "Background on MAIN – Revised, how to use it and adapt it to other languages" u časopisu ZAS Papers in Linguistics 63 (2019, pp. iv-xii) koje možete preuzeti na stranici www.leibniz-zas.de/en/research/publications.

Ovaj dokument sadrži:

- Uputstva za procjenu
- *Protokole i tabele za bodovanje priča Mačka, Pas, Ptići, Jarići*
- *Upitnik za roditelje/staratelje*
- *Tekstove priča*

Uputstvo za procjenu

VTPN je prvenstveno namijenjen za procjenu narativa djece uzrasta od 3 do 10 godina, ali se također može koristiti za stariju djecu, adolescente, i odrasle. VTPN se koristi za procjenu i razumijevanja i produkcije narativa. Također omogućava različite metode elicitanja narativa: model priče, prepričavanje, pričanje. Izbor metoda (npr. model priče/prepričavanje, pa zatim pričanje priče ili samo pričanje priče) zavisi od ciljeva i potreba procjene. (Ispitivač može izabrati u zavisnosti od situacije).

Dizajn VTPN-a omogućava procjenu više različitih jezika kod istog djeteta. Nevažno je koji će se jezik prvo procijeniti. Za dvojezičnu djecu, idealno bi bilo da interval između testiranja dva jezika bude između 4 do 7 dana, kako bi se minimizirao uticaj jednog jezika na drugi, kao i efekat učenja i prenošenja. Najbolje bi bilo da procjenu djeteta ne vrši ista osoba na oba jezika, kako bi se pospješio jednojezični kontekst i obeshrabrio prelazak s jezika na jezik (code-switching).

Materijal

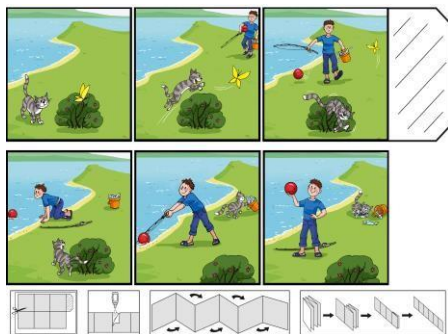
- 4 priče u slikama: *Ptići*, *Jarići*, *Mačka i Pas* (tri kopije svake priče (slike u boji), svaka kopija u zasebnom kovertu: ukupno 12 koverata)
- 4 teksta priče/stimulusa: *Ptići*, *Jarići*, *Mačka i Pas*
- Oprema za snimanje (audio ili video)
- Tabele za bodovanje analize makrostrukture, korištenja termina koji opisuju unutrašnja (interna) stanja, odgovore na pitanja razumijevanja
- Upitnik za roditelje/staratelje

Uputstva

Kako pripremiti materijal

1. Da biste preuzeli slike, posjetite stranicu www.leibniz-zas.de/en/service-transfer/main
2. Odštampajte svaki PDF fajl (svaki niz slika/priču) tri puta, u boji, koristeći kvalitetan štampač, na bijelom papiru formata A4, gdje je svaka slika veličine 9 x 9 cm.
3. Obilježite slike brojevima (1-6) na poleđini.
4. Isijecite dva reda slika.
5. Spojite slike zajedno u 6-dijelni strip kao na slici ispod i savijte ih dva puta (slika 1, slika 2, saviti, slika 3, slika 4, saviti, slika 5, slika 6).

Pažnja: ne koristiti male slike iz uputstva za slaganje.

6. Stavite svaki niz priča od 6 slika u zaseban koverat, obilježite bojom ili nekom drugom odgovarajućom oznakom (tačkom, npr.) kako biste identificirali priču.

Kako izvršiti procjenu

- Dobro se upoznajte sa detaljima protokola priča i svim uputstvima.
- Pripremite audio/video opremu za snimanje sesije. Počnite sa snimanjem prije faze zagrijavanja. Pobrinite se da snimate cijelu sesiju, uključujući i djetetove odgovore na pitanja razumijevanja.
- Faza zagrijavanja treba da se zasniva na prethodnom iskustvu i socijalnom okruženju. Tokom razgovora sa djetetom, stvorite prijatnu atmosferu i postavite nekoliko pitanja kako bi ste se uvjerali da je dijete u stanju da razumije jednostavna pitanja (gdje, šta, kada...). Pitajte na primjer: *Ko ti je najbolji drug/drugarica? Šta voliš da gledaš na TV-u? Voliš li da pričaš priče? Voliš li da slušaš priče?*
- Pobrinite se da tri koverta koje sadrže isti niz slika budu na stolu prije početka procjene. (Svrha ovakve prezentacije je da dijete misli da ispitivač ne zna koja priča je u koverti koju je uzelo, kontrolišući time efekat zajedničkog znanja tokom prezentacije niza slika).
- Obavite procjenu prema instrukcijama u protokolu. Molimo vas da se pridržavate instrukcija o podsticanju djeteta (instrukcije o podsticanju su dolje niže).
- Dodatne informacije o prezentaciji slika: tokom eksperimenta sjedite preko puta djeteta tako da dijete može da posmatra slike okrenute sebi, a nasuprot vama. Kada dijete izvadi slike iz koverta, recite mu da ih otvori i da pogleda cijelu priču počevši od prve slike i recite: *“Pogledaj slike, ali mi ih nemoj pokazati. Samo TI treba da vidiš priču.”* (Ukoliko dijete ne može da drži i otvori priču samostalno, onda vi držite slike umjesto djeteta, okrenute od vas, prema djetetu).
- Kada je dijete spremno da ispriča priču, pomozite mu da opet sklopi slike u tri dijela. Možete mu pomoći sa sklapanjem bez gledanja slika, dok ih dijete još uvijek drži. Recite djetetu da počne da priča priču dok gleda u prve dvije slike. Kada završi sa gledanjem slika 1 i 2, pomozite mu da otvori sljedeće dvije slike (sada će biti otvorene slike 1 do 4). Kada dijete završi, pomozite mu da otvori sljedeće dvije slike tako da je sada cijela priča otklopljena.
- Kada dijete završi sa pričanjem/prepričavanjem priče, uvedite pitanja razumijevanja tako što ćete reći: *“Sada ću te pitati neka pitanja u vezi sa pričom.”* Dok postavljate pitanja razumijevanja, neka slike budu otklopljene u pravilnom nizu na stolu u punom vidokrugu i djeteta i ispitivača.
- Nakon završetka sesije, transkribujte narativ(e) i bodujte produkciju i razumijevanje djeteta u tabeli za bodovanje.
- **Zapamtite:** Spisak opcija u tabeli za bodovanje nije konačan. Poen se daje kada je komponenta makrostrukture (Cilj, Pokušaj, Ishod, Termini koji opisuju unutrašnja stanja - TUS) iskazana bilo kojim prigodnom riječju. Konsultujte uputstvo.

Podsticaji

1. Ne započinjite priču umjesto djeteta, ohrabrite dijete da samostalno ispriča priču riječima: *“Ispričaj mi priču”* (pokazujući na slike).
2. Podstaknite dijete samo ukoliko čekate već 10 sekundi i samo onda kada je očigledno da dijete samostalno neće reći ništa. Samo tada dijete treba podstaći, prvo govoreći: *“Okej...”, “Pa....”, “Tvoj red...”*. Budite VEOMA pažljivi sa podsticajima kako bi se izbjegle razlike između grupa uzoraka, tj. efekt ispitivača. Sačekajte otprilike 10-tak sekundi; ukoliko dijete i dalje šuti, podstaknite ga riječima: *“Reci mi šta se dešava”*. Ukoliko dijete zašuti na sredini priče, ohrabrite ga da nastavi i ispriča vam još: *“Još nešto?”, “Nastavi”, “Reci mi nešto više”, “Hajde da vidimo šta se još dešava u priči”*.
3. Nebitno je kako će dijete nazvati učesnike priče tokom narativa; nemojte ispravljati dijete. Ukoliko ne može da nađe adekvatnu riječ, ako izgleda da ima blokadu ili pita za pomoć, ohrabrite ga riječima: *“Možeš ga nazvati kako god želiš.”, “Kako bi ga ti nazvao?”*
4. Uzdržite se od postavljanja pitanja tipa:
 - a) *“Šta on radi ovdje?”, “Ko trči? ”*

b) “Šta je to?”, “Šta/koga vidiš na slici?”

(da se ne bi prekinuo tok naracije ili se uticalo na djetetovu naraciju, da se obeshrabri upotreba nepotpunih rečenica i da se izbjegnu deiktičke forme).

5. Ukoliko dijete započne priču iz sopstvenog iskustva, npr., “Vidio sam takvu pticu jutros” ili “Ići ću sa mamom u supermarket poslije škole” dajte mu malo vremena da ispriča o sopstvenom iskustvu, a onda ga suptilno zamolite da ispriča priču prikazanu na slikama. (Ovaj nebitan dio narativa isključite iz analize).
6. Na osnovu vašeg iskustva i kulturoloških običaja, možda ćete htjeti da kažete riječi ohrabrenja, npr., “Dobro je”, “Odlično”, nakon svakog para slika (i prije otvaranja sljedećeg para slika). (Ovo će također pomoći osobama koje kodiraju i transkribuju narativ da povežu iskaz sa specifičnim parom slika). Ukoliko mislite da bi ovo narušilo djetetov narativ i tok misli, nemojte to raditi.

Kako (ne) treba upoređivati rezultate između priča

- Kad testirate dvojezično dijete na dva jezika, izbjegavajte korištenje priče Mačka i/ili Pas za jedan jezik, i Ptići i/ili Jarići za drugi jezik.
- Također izbjegavajte korištenje priča Mačka i/ili Pas tokom prvog testiranja, i upoređivanje sa pričama Ptići i/ili Jarići tokom drugog testiranja.
- Zašto? Zato što se priče iz VTPN-a ne mogu sasvim jednostavno uporediti jedna s drugom u svakom pogledu. Kao što su nedavni rezultati pokazali, postoje izvjesne nijanse u kojima se četiri priče razlikuju, pogotovo u pitanjima razumijevanja. Ptići i Jarići su otprilike paralelni, Mačka i Pas su također paralelni ali se razlikuju od Ptića i Jarića u nekoliko aspekata, npr. po zapletu, broju protagonista, i po nekim pitanjima razumijevanja.
- Zato je važno da ne poredimo stvari koje nisu pogodne za poređenje (babe i žabe!).
- Kad testirate različite grupe djece na VTPN-u, važno je koristiti proceduru kontrabalansiranja stimulusa, tj. priče, kako bi se minimizirali efekti priče i/ili efekti načina elicitiranja narativa (prepričavanje, model priče koju priča ispitivač, pričanje).

Procedura kontrabalansiranja u istraživačke svrhe

Red prezentovanja bi trebalo kontrabalansirati u pogledu na jezik i priču (Mačka/Pas – (prvenstveno) Model priče/Prepričavanje i Ptići/Jarići – (prvenstveno) Pričanje). Koristite sljedeću proceduru kontrabalansiranja (ukoliko se testira samo jedan jezik, onda koristite proceduru randomizacije za djecu broj 1, 2, 5 i 6 ili broj 3, 4, 7 i 8):

Broj djeteta	Jezik	Model priče/ Prepričavanje	Pričanje	Jezik	Model priče/ Prepričavanje	Pričanje
1	L1	Mačka	Ptići	L2	Pas	Jarići
2	L1	Mačka	Jarići	L2	Pas	Ptići
3	L2	Mačka	Jarići	L1	Pas	Ptići
4	L2	Mačka	Ptići	L1	Pas	Jarići
5	L1	Pas	Ptići	L2	Mačka	Jarići
6	L1	Pas	Jarići	L2	Mačka	Ptići
7	L2	Pas	Jarići	L1	Mačka	Ptići
8	L2	Pas	Ptići	L1	Mačka	Jarići

Nemojte zaboraviti da se rezultati različitih priča i metoda elicitiranja ne mogu direktno uporediti (vidi bilješku gore).

Protokol za priču Mačka

Pričanje / Prepričavanje / Model priče

Ime djeteta: _____

Datum rođenja: _____

Datum testiranja: _____

Uzrast na testiranju (u mjesecima): _____

Spol: _____

Ime ispitivača: _____

Izloženost L2 (u mjesecima): _____

Datum polaska u vrtić: _____

Naziv vrtića: _____

Neka koverta budu na stolu prije početka testiranja. Pripremite audio snimač kako biste snimili sesiju. Počnite snimanje prije zagrijavanja.

Zagrijavanje

Pitajte na primjer: Ko ti je najbolji drug/drugarica? Šta voliš da gledaš na TV-u? Voliš li da pričaš priče? Voliš li da slušaš priče?

Uputstva

Uputstva za Pričanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i onda mi ispričaj priču.* Otvorite slike tako da je cijeli niz slika vidljiv jedino djetetu. *Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na?*

Otvorite prve dvije slike. Recite djetetu: *Želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš.* Dozvoljen je sljedeći podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *“Ispričaj mi priču”* (pokažite na sliku). Kad dijete završi sa pričanjem na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije slike (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su sljedeći podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *“Još nešto?”, “Nastavi”, “Ispričaj mi još”, “Hajde da vidimo šta je još u priči”*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *“Reci mi kada završiš”*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Prepričavanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *“Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču”*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *“Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda je ti ispričaj meni.”*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje:* (pokažite na sliku 1). *Bila jednom jedna razigrana mačka koja je ugledala žutog leptira kako sjedi na grmu. Skočila je jer je htjela da ga uhvati. U to vrijeme, jedan veseli dječak se vraćao sa pecanja sa kantom i loptom u*

rukama. Vidio je mačku kako lovi leptira.

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Leptir je brzo odletio a mačka je pala u grm. Povrijedila se i bila je veoma ljuta. Dječak se toliko iznenadio da mu je ispala lopta iz ruku. Kad je vidio kako mu se lopta kotrlja u vodu, povikao je: "Oj ne, ode moja lopta!" Bio je tužan i htio je da uzme nazad svoju loptu. U tom trenutku je mačka primijetila dječakovu kantu i pomislila: "Hoću da zgrabim jednu ribu."*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Dječak je tad počeo da vadi svoju loptu iz vode štapom za pecanje. Nije primijetio da je mačka zgrabila jednu ribu. Na kraju je mačka bila veoma zadovoljna jer je pojela tako ukusnu ribu a dječak je bio sretan jer je dohvatio svoju loptu.*

I to je kraj priče.

Otvorite slike tako da prve dvije budu vidljive samo djetetu. Recite djetetu: "Sada želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš. Dozvoljen je podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: "Ispričaj mi priču" (pokazujući na sliku). Kada dijete završi priču na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije (tako da su vidljive slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: "Još nešto?", "Nastavi", "Ispričaj mi još", "Hajde da vidimo šta je još u priči". Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: "Reci mi kada završiš".

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Model priče

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: "Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču". Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. "Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda ću te pitati neka pitanja."

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje: (pokažite na sliku 1). Bila jednom jedna razigrana mačka koja je ugledala žutog leptira kako sjedi na grmu. Skočila je jer je htjela da ga uhvati. U to vrijeme, jedan veseli dječak se vraćao sa pecanja sa kantom i loptom u rukama. Vidio je mačku kako lovi leptira.*

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Leptir je brzo odletio a mačka je pala u grm. Povrijedila se i bila je veoma ljuta. Dječak se toliko iznenadio da mu je ispala lopta iz ruku. Kad je vidio kako mu se lopta kotrlja u vodu, povikao je: "Oj ne, ode moja lopta!" Bio je tužan i htio je da uzme nazad svoju loptu. U tom trenutku je mačka primijetila dječakovu kantu i pomislila: "Hoću da zgrabim jednu ribu."*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Dječak je tad počeo da vadi svoju loptu iz vode štapom za pecanje. Nije primijetio da je mačka zgrabila jednu ribu. Na kraju je mačka bila veoma zadovoljna jer je pojela tako ukusnu ribu a dječak je bio sretan jer je dohvatio svoju loptu.*

I to je kraj priče.

Nakon što kažete *I to je kraj priče* postavite pitanja razumijevanja.

Tabela za bodovanje – priča Mačka

Dio I: Produkcija

A. Struktura priče; B. Strukturalna kompleksnost;

C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

A. Struktura priče

		Primjeri tačnih odgovora ¹	Bodovi
A1.	Situacija	Vremenske i/ili prostorne odrednice, npr. nekada davno/ jednoga dana/ bila jednom... pored jezera/ na jezeru/ na obali rijeke/ pored vode/ pored obale/ na livadi...	0 1 2 ²
<i>Epizoda 1: Mačka (likovi: mačka i leptir)</i>			
A2.	TUS kao inicijalni događaj	Mačka je bila razigrana / radoznala Mačka je vidjela leptira	0 1
A3.	Cilj	Mačka je htjela da uhvati/ stigne/ ulovi leptira/ da se igra sa leptirom (sa ciljem) da + GLAGOL (uhvatiti, uzeti, igrati)	0 1
A4.	Pokušaj	Mačka je skočila naprijed / gore / u vis Mačka je lovila/ganjala / počela da lovi/ganja Mačka je pokušala da + GLAGOL (uhvatiti, uzeti, zgrabiti)	0 1
A5.	Ishod	Mačka je pala u grm/ nije uhvatila leptira/ nije bila dovoljno brza Leptir je pobjegao/ odletio/ bio prebrz	0 1
A6.	TUS kao reakcija	Mačka je bila razočarana/ ljuta/ povrijeđena Leptir je bio sretan/ zadovoljan	0 1
<i>Epizoda 2: Dječak (lik: dječak)</i>			
A7.	TUS kao inicijalni događaj	Dječak je bio tužan/ nesretan/ zabrinut zbog svoje lopte Dječak je vidio loptu u vodi	0 1
A8.	Cilj	Dječak je odlučio/ želio / htio da uzme/ dohvati svoju loptu/ (sa ciljem) da + GLAGOL (uzeti)	0 1
A9.	Pokušaj	Dječak je vukao/ vuče/ pokušavao da izvuče loptu iz vode	0 1
A10.	Ishod	Dječak je uzeo/ dohvatio svoju loptu Lopta je spašena	0 1
A11.	TUS kao reakcija	Dječaku je bilo drago/ je bio sretan/ je bio zadovoljan/ osjetio je olakšanje (jer je uzeo svoju loptu)	0 1
<i>Epizoda 3: Mačka (lik: mačka)</i>			
A12.	TUS kao inicijalni događaj	Mačka je bila gladna/ radoznala /željna ribe Mačka je primijetila/ vidjela ribu	0 1
A13.	Cilj	Mačka je željela/ odlučila da uzme/ zgrabi/ pojede/ ukrade ribu (sa ciljem) da + GLAGOL (jesti, uzeti)	0 1

¹ Ukoliko ste u nedoumici ili djetetov odgovor nije u bodovnom listu, konsultujte uputstvo.

² Nula bodova za pogrešan odgovor ili ako nema odgovora, 1 bod je za jedan tačan odgovor, 2 boda je za odrednicu i vremena i mjesta.

A14.	Pokušaj	Mačka je zgrabila/ povukla / uzela/ ukrala ribu Mačka hvata / vuče/ uzima/ grabi ribu (iz kante) Mačka je probala da + GLAGOL (uzeti, zgrabiti)	0 1
A15.	Ishod	Mačka je pojela / uzela / zgrabila ribu	0 1
A16.	TUS kao reakcija	Mačka je bila zadovoljna/ sretna/ sita / nije (više) bila gladna	0 1
A17.	Ukupno bodova od 17:		

B. Strukturalna kompleksnost

Broj PI nizova	Broj pojedinačnih C (bez P ili I)	Broj CP / CI nizova	Broj CPI nizova
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

C1.	<p>Ukupan broj TUS u tokenima. TUS uključuju:</p> <p>Termini koji opisuju percepciju: <i>vidjeti, čuti, osjetiti, mirisati;</i></p> <p>Termini koji opisuju fiziološka stanja: <i>žeđ, glad, umor, bol, povrijeđenost;</i></p> <p>Termini koji opisuju svjesna stanja: <i>živ, budan, zaspao;</i></p> <p>Termini koji opisuju emotivna stanja: <i>tuga, sreća, zadovoljstvo, ljutnja, zabrinutost, razočaranje, strah, ponos, hrabrost, (osjećaj) sigurnosti /bezbjednosti, iznenađenje;</i></p> <p>Glagoli mentalnog stanja: <i>željeti, misliti, znati, zaboraviti, odlučiti, vjerovati, brinuti, planirati;</i></p> <p>Lingvistički glagoli/glagoli govorenja: <i>reći, zvati, vikati, upozoravati, pitati.</i></p>
------------	---

Dio II: Razumijevanje

		Primjeri tačnih odgovora	Primjeri pogrešnih odgovora	Bodovi
0	Je li ti se svidjela priča?	Pitanje za zagrijavanje, ne boduje se		
D1.	Zašto je mačka skočila? <i>(pokažite slike 1-2)</i> (Epizoda 1: Cilj)	Hoće da uhvati/uzme/ulovi leptira/ da se igra sa leptirom Želi leptira (Sa ciljem) da + GLAGOL (uzeti) leptira	Odlazi/ trči/ htjela je da skoči Mačke uvijek skaču/ trče	0 1
D2.	Kako se mačka osjeća? <i>(pokažite sliku 3)</i> (TUS kao reakcija)	ljuto/ loše/ razočarano/ povrijeđeno/ bolno/ ne dobro/ neprijatno	Dobro / sretno	0 1
D3.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D2. Ako je tačno objašnjenje dato u D2, dajte jedan poen za pitanje D3 i pređite na D4.)</i> Zašto misliš da se mačka osjeća ljuto/ razočarano/ povrijeđeno i slično? ³	Nije mogla da uhvati leptira /upala je u grm Boli kada padneš na bodljikav grm Leptir bježi / je pobjegao	Neadekvatan / nevažan odgovor	0 1
D4.	Zašto dječak drži štap za pecanje u vodi? <i>(pokažite sliku 5)</i> (Epizoda 2: Cilj)	Hoće da /dohvati/uzme svoju loptu Želi loptu (nazad) (Sa ciljem) da + GLAGOL (dohvatiti, uzeti) loptu (nazad/ napolje)	Da bi se igrao u vodi	0 1
D5.	Kako se dječak osjeća? <i>(pokažite sliku 6)</i> (TUS kao reakcija)	Dobro / fino/ sretno/ zadovoljno	Loše / ljuto/ bijesno/ tužno	0 1
D6.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D5. Ako je tačno objašnjenje dato u D5, dajte poen za D6 i pređite na D7.)</i> Zašto misliš da se dječak osjeća dobro/ fino/ sretno/ zadovoljno? ⁴	Uzeo/ dohvatio je loptu Mogao je/ bio je u stanju da + GLAGOL (dobiti, uzeti)	On se smiješi / on tako izgleda / drugi neadekvatan odgovor	0 1
D7.	Zašto je mačka zgrabila ribu? <i>(pokažite sliku 5)</i> (Epizoda 3: Cilj)	Iskoristila je priliku/ šansu kada dječak nije gledao Nije uhvatila leptira/ nije mogla da uhvati	Hoće da se igra sa ribom	0 1

³ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D2.

⁴ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D5.

		leptira Mačke vole ribu (generičko značenje) Riba je ukusna		
D8.	Zamisli da dječak vidi mačku. Kako bi se dječak osjećao? <i>(pokažite sliku 6)</i> (TUS kao reakcija)	loše/ ljuto/ tužno/ bijesno/ ne dobro	Fino / dobro/ sretno/ zadovoljno	0 1
D9.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D8. Ako je tačno objašnjenje dato u D8, dajte poen za D9 i pređite na D10.)</i> Zašto misliš da se dječak osjeća loše/ ljuto/ bijesno? ⁵	Mačka je pojela/ jede/ je uzela/ uzima njegovu ribu Dječak je htio da jede / ima ribu (za sebe) To je bila dječakova riba	Štap za pecanje je na zemlji ili drugi neadekvatan odgovor	0 1
D10.	Hoće li dječak i mačka postati prijatelji? Zašto?	Ne – daje bar jedan razlog (mačka je pojela/ ukrala ribu) ili neki drugi adekvatan odgovor	Da/ ne znam/ Ili neki drugi neadekvatan odgovor	0 1
D11.	Ukupno bodova od 10:			

⁵ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D8.

Protokol za priču Pas

Pričanje / Prepričavanje / Model priče

Ime djeteta: _____

Datum rođenja: _____

Datum testiranja: _____

Uzrast na testiranju (u mjesecima): _____

Spol: _____

Ime ispitivača: _____

Izloženost L2 (u mjesecima): _____

Datum polaska u vrtić: _____

Naziv vrtića: _____

Neka koverta budu na stolu prije početka testiranja. Pripremite audio snimač kako biste snimili sesiju. Počnite snimanje prije zagrijavanja.

Zagrijavanje

Pitajte na primjer: Ko ti je najbolji drug/drugarica? Šta voliš da gledaš na TV-u? Voliš li da pričaš priče? Voliš li da slušaš priče?

Uputstva

Uputstva za Pričanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i onda mi ispričaj priču.* Otvorite slike tako da je cijeli niz slika vidljiv jedino djetetu. *Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na?*

Otvorite prve dvije slike. Recite djetetu: *Želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš.* Dozvoljen je sljedeći podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *“Ispričaj mi priču”* (pokažite na sliku). Kad dijete završi sa pričanjem na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije slike (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su sljedeći podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *“Još nešto?”, “Nastavi”, “Ispričaj mi još”, “Hajde da vidimo šta je još u priči”*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *“Reci mi kada završiš”*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Prepričavanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *“Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču”*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *“Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda je ti ispričaj meni.”*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje:* (pokažite na sliku 1). *Bio jednom jedan razigrani pas koji je ugledao sivog miša kako sjedi blizu drveta. Skočio je jer je htio da ga uhvati. U to vrijeme, jedan veseli dječak se vraćao iz prodavnice sa torbom i balonom u rukama.*

Vidio je psa kako lovi miša.

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Miš je brzo pobjegao, a pas je udario u drvo. Povrijedio se i bio je strašno ljut. Dječak se toliko iznenadio da mu je balon iskliznuo iz ruke. Kada je vidio kako njegov balon leti prema drvetu, povikao je: "Oj ne, ode moj balon!" Bio je tužan i htio je da uzme nazad svoj balon. U tom trenutku je pas primijetio dječakovu torbu i pomislio: "Hoću da zgrabim jednu kobasicu."*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Dječak je tad počeo da vuče svoj balon sa drveta. Nije primijetio da je pas zgrabio jednu kobasicu. Na kraju je pas bio veoma zadovoljan jer je pojeo tako ukusnu kobasicu, a dječak je bio sretan jer je dohvatio svoj balon.*

I to je kraj priče.

Otvorite slike tako da prve dvije budu vidljive samo djetetu. Recite djetetu: *"Sada želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš."* Dozvoljen je podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *"Ispričaj mi priču"* (pokazujući na slike). Kada dijete završi priču na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije (tako da su vidljive slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *"Još nešto?", "Nastavi", "Ispričaj mi još", "Hajde da vidimo šta je još u priči"*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *"Reci mi kada završiš"*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Model priče

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *"Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču"*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *"Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda ću te pitati neka pitanja."*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje: (pokažite na sliku 1). Bio jednom jedan razigrani pas koji je ugledao sivog miša kako sjedi blizu drveta. Skočio je jer je htio da ga uhvati. U to vrijeme, jedan veseli dječak se vraćao iz prodavnice sa torbom i balonom u rukama. Vidio je psa kako lovi miša.*

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Miš je brzo pobjegao, a pas je udario u drvo. Povrijedio se i bio je strašno ljut. Dječak se toliko iznenadio da mu je balon iskliznuo iz ruke. Kada je vidio kako njegov balon leti prema drvetu, povikao je: "Oj ne, ode moj balon!" Bio je tužan i htio je da uzme nazad svoj balon. U tom trenutku je pas primijetio dječakovu torbu i pomislio: "Hoću da zgrabim jednu kobasicu."*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Dječak je tad počeo da vuče svoj balon sa drveta. Nije primijetio da je pas zgrabio jednu kobasicu. Na kraju je pas bio veoma zadovoljan jer je pojeo tako ukusnu kobasicu, a dječak je bio sretan jer je dohvatio svoj balon.*

I to je kraj priče.

Nakon što kažete *I to je kraj priče* postavite pitanja za razumijevanje.

Tabela za bodovanje – priča Pas

Dio I: Produkcija

- A. Struktura priče; B. Strukturalna kompleksnost;
C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

A. Struktura priče

		Primjeri tačnih odgovora ⁶	Bodovi
A1.	Situacija	Vremenske i/ili prostorne odrednice, npr. Nekada davno/ jednoga dana/ bio jednom ... U šumi/ u parku/ na livadi/ u polju/ pored drveta/ blizu drveta/ pored puta	0 1 2 ⁷
<i>Epizoda 1: Pas (likovi: pas i miš)</i>			
A2.	TUS kao inicijalni događaj	Pas je bio razigran / radoznao Pas je vidio miša	0 1
A3.	Cilj	Pas je htio da uhvati / uzme/ lovi miša / se igra sa mišem (Sa ciljem) da + GLAGOL (uhvatiti, igrati se sa)	0 1
A4.	Pokušaj	Pas je skočio naprijed/u vis Pas je lovio /ganjao/ počeo da lovi Pas je pokušao da + GLAGOL (uhvatiti, zgrabiti, uzeti)	0 1
A5.	Ishod	Pas se udario u glavu / udario u drvo/ nije uhvatio miša/ nije bio dovoljno brz Miš je pobjegao/ je otrčao iza drveta/ miš je bio prebrz	0 1
A6.	TUS kao reakcija	Pas je bio razočaran/ ljut/ povrijeđen Miš je bio sretan/ zadovoljan/ bilo mu je lakše	0 1
<i>Epizoda 2: Dječak (lik: dječak)</i>			
A7.	TUS kao inicijalni događaj	Dječak je bio tužan/ nesretan/ zabrinut zbog svog balona Dječak je vidio balon na drvetu	0 1
A8.	Cilj	Dječak je odlučio/ želio / htio da uzme svoj balon (sa ciljem) da + GLAGOL (uzeti / dohvatiti)	0 1
A9.	Pokušaj	Dječak je vukao/vuče / pokušavao da vuče balon sa drveta Dječak je skočio za balonom/ se popeo/ se penje (drvo)	0 1
A10.	Ishod	Dječak je dohvatio/ uzeo/ vratio svoj balon Balon je spašen	0 1
A11.	TUS kao reakcija	Dječaku je bilo drago/ sretan/ zadovoljan / laknulo (da je uzeo/ dobio svoj balon nazad)	0 1
<i>Epizoda 3: Pas (lik: pas)</i>			
A12.	TUS kao inicijalni događaj	Pas je vidio/ primijetio/ spazio kobasice (u torbi) Pas je bio gladan/ radoznao/ željan kobasica	0 1

⁶ Ukoliko ste u nedoumici ili djetetov odgovor nije u bodovnom listu, konsultujte uputstvo.

⁷ Nula bodova za pogrešan odgovor ili ako nema odgovora, 1 bod je za jedan tačan odgovor, 2 boda je za odrednicu i vremena i mjesta.

A13.	Cilj	Pas je želio/ htio/ odlučio da uzme/ zgrabi/ pojede/ ukrade kobasice (Sa ciljem) da + GLAGOL (jesti, uzeti)	0	1
A14.	Pokušaj	Pas je zgrabio/ vukao/ uzeo/ ukrao kobasice Pas grabi/ vuče / uzima kobasice (iz torbe) Pas pokušava da + GLAGOL (uzeti, izvuče)	0	1
A15.	Ishod	Pas je pojeo/ jeo/uzeo kobasice	0	1
A16.	TUS kao reakcija	Pas je bio zadovoljan/ sretan/ sit / nije (više) bio gladan /bilo mu je drago/	0	1
A17.	Ukupno bodova od 17:			

B. Strukturalna kompleksnost

Broj PI nizova	Broj pojedinačnih C (bez P ili I)	Broj CP / CI nizova	Broj CPI nizova
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

C1.	<p>Ukupan broj TUS u tokenima. TUS uključuju:</p> <p>Termini koji opisuju percepciju: <i>vidjeti, čuti, osjetiti, mirisati;</i></p> <p>Termini koji opisuju fiziološka stanja: <i>žed, glad, umor, bol, povrijeđenost;</i></p> <p>Termini koji opisuju svjesna stanja: <i>živ, budan, zaspao;</i></p> <p>Termini koji opisuju emotivna stanja: <i>tuga, sreća, zadovoljstvo, ljutnja, zabrinutost, razočaranje, strah, ponos, hrabrost, (osjećaj) sigurnosti /bezbjednosti, iznenađenje;</i></p> <p>Glagoli mentalnog stanja: <i>željeti, misliti, znati, zaboraviti, odlučiti, vjerovati, brinuti, planirati;</i></p> <p>Lingvistički glagoli/glagoli govorenja: <i>reći, zvati, vikati, upozoravati, pitati.</i></p>
------------	---

Dio II: Razumijevanje

		Primjeri tačnih odgovora	Primjeri pogrešnih odgovora	Bodovi
0	Je li ti se svidjela priča?	Primjer za zagrijavanje, ne budu je se		
D1.	Zašto je pas skočio? <i>(pokažite slike 1-2)</i> (Epizoda 1: Cilj)	Hoće da uhvati/ lovi/ da se igra sa mišem Želi miša (sa ciljem) da + GLAGOL (uzeti) miša	odlazi/ trči/ želi da skače Psi uvijek skaču	0 1
D2.	Kako se pas osjeća? <i>(pokažite sliku 3)</i> (TUS kao reakcija)	Ljuto / loše/ razočarano/ povrijeđeno/ u bolovima/ ne dobro/ neprijatno	dobro/ sretno	0 1
D3.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D2. Ako je tačno objašnjenje dato u D2, dajte poen za D3 i pređite na D4.)</i> Zašto misliš da se pas osjeća ljuto / razočarano/ povrijeđeno...? ⁸	Nije mogao da uhvati miša/ udario se u glavu/ udario je u drvo Boli kada se udariš u drvo Miš je pobjegao	Neadekvatan / nevažan odgovor	0 1
D4.	Zašto se dječak penje? <i>(pokažite sliku 5)</i> (Epizoda 2: Cilj)	Hoće da dohvati/ uzme svoj balon Hoće svoj balon (nazad) (sa ciljem) da + GLAGOL (dohvati,uzeti) svoj balon (nazad)	Da se penje na drvo / drveće	0 1
D5.	Kako se dječak osjeća? <i>(pokažite sliku 6)</i> (TUS kao reakcija)	Dobro/ lijepo/ sretno/ zadovoljno	Loše / ljuto/ bijesno / tužno	0 1
D6.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D5. Ako je tačno objašnjenje dato u D5, dajte poen za D6 i pređite na D7.)</i> Zašto misliš da se dječak osjeća dobro / je sretan? ⁹	Uzeo / dohvatio je balon Mogao je da + GLAGOL (dobiti, uzeti) balon	Smije se/ on tako izgleda/ on stoji ili neki drugi neadekvatan odgovor	0 1
D7.	Zašto je pas zgrabio kobasicu? <i>(pokažite sliku 5)</i> (Epizoda 3: Cilj)	Odlučio je/ želi/ hoće da pojede/ ukrade kobasicu Iskoristio je šansu / priliku kada dječak nije gledao Nije dobio miša/ nije mogao uhvatiti miša Psi vole kobasice /meso (generičko značenje)	Hoće da se igra sa torbom	0 1

⁸ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D2.

⁹ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D5.

		Kobasice su ukusne		
D8.	Zamisli da dječak vidi psa. Kako bi se dječak osjećao? <i>(pokažite sliku 6)</i> (TUS kao reakcija)	Loše / ljuto/ tužno/ bijesno / ne dobro	dobro/ lijepo/ sretno/ zadovoljno	0 1
D9.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D8. Ako je tačno objašnjenje dato u D8, dajte poen za D9 i pređite na D10.)</i> Zašto misliš da bi se dječak osjećao loše/ljuto/ bijesno? ¹⁰	Pas je pojeo/ jede/ uzeo/ uzima njegove kobasice Dječak je htio da jede/ ima kobasice (za sebe) To su bile dječakove kobasice	Neadekvatan odgovor	0 1
D10.	Hoće li dječak i pas postati prijatelji? Zašto?	Ne - daje bar jedan razlog (pas je pojeo/ ukrao kobasice) ili bilo koji drugi prikladan odgovor	Da/ Ne znam/ Drugi irelevantan odgovor	0 1
D11.	Ukupno bodova od 10:			

¹⁰ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom davanja odgovora na D8.

Protokol za priču Ptíci

Pričanje / Prepričavanje / Model priče

Ime djeteta: _____

Datum rođenja: _____

Datum testiranja: _____

Uzrast na testiranju (u mjesecima): _____

Spol: _____

Ime ispitivača: _____

Izloženost L2 (u mjesecima): _____

Datum polaska u vrtić: _____

Naziv vrtića: _____

Neka koverta budu na stolu prije početka testiranja. Pripremite audio snimač kako biste snimili sesiju. Počnite snimanje prije zagrijavanja.

Zagrijavanje

Pitajte na primjer: Ko ti je najbolji drug/drugarica? Šta voliš da gledaš na TV-u? Voliš li da pričaš priče? Voliš li da slušaš priče?

Uputstva

Uputstva za Pričanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj kovrti je drugačija priča. Izaberi jednu i onda mi ispričaj priču.* Otvorite slike tako da je cijeli niz slika vidljiv jedino djetetu. *Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na?*

Otvorite prve dvije slike. Recite djetetu: *Želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš.* Dozvoljen je sljedeći podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *“Ispričaj mi priču”* (pokažite na sliku). Kad dijete završi sa pričanjem na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije slike (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su sljedeći podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *“Još nešto?”, “Nastavi”, “Ispričaj mi još”, “Hajde da vidimo šta je još u priči”*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *“Reci mi kada završiš”*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Prepričavanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *“Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj kovrti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču”*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *“Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda je ti ispričaj meni.”*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje:* (pokažite na sliku 1). *Bila jednom jedna mama ptica koja je vidjela da su joj ptíci gladni. Odletjela je jer je htjela da im nađe hranu. Jedna gladna mačka je vidjela kako mama ptica odlijeće i zamjaukala je: „Mmmm, šta ja to lijepo*

vidim u gnijezdu!“

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Mama ptica se vratila sa velikim crvom za svoje ptiće, ali nije vidjela mačku. Bila je sretna jer je donijela svojoj djeci sočnog crva. U tom trenutku je zla mačka počela da se penje uz drvo jer je htjela da uhvati ptiće. Zgrabila je jednog ptića. Jedan hrabri pas koji je prolazio tuda je vidio da su ptići u velikoj opasnosti. Odlučio je da spriječi mačku i spasi ih.*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Pas je rekao mački: „Ostavi ptiće na miru!“.* *Onda je zgrabio mačku za rep i povukao je dolje. Mačka je pustila ptića i pas ju je otjerao. Pas je bio veoma zadovoljan jer je uspio da spasi ptiće, a mačka je ostala gladna.*

I to je kraj priče.

Otvorite slike tako da prve dvije budu vidljive samo djetetu. Recite djetetu: *“Sada želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš.”* Dozvoljen je podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *“Ispričaj mi priču”* (pokazujući na slike). Kada dijete završi priču na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije (tako da su vidljive slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *“Još nešto?”, “Nastavi”, “Ispričaj mi još”, “Hajde da vidimo šta je još u priči”*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *“Reci mi kada završiš”*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Model priče

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *“Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču”*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *“Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda ću te pitati neka pitanja.”*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje: (pokažite na sliku 1). Bila jednom jedna mama ptica koja je vidjela da su joj ptići gladni. Odletjela je jer je htjela da im nađe hranu. Jedna gladna mačka je vidjela kako mama ptica odlijeće i zamjaukala je: „Mmmm, šta ja to lijepo vidim u gnijezdu!“*

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Mama ptica se vratila sa velikim crvom za svoje ptiće, ali nije vidjela mačku. Bila je sretna jer je donijela svojoj djeci sočnog crva. U tom trenutku je zla mačka počela da se penje uz drvo jer je htjela da uhvati ptiće. Zgrabila je jednog ptića. Jedan hrabri pas koji je prolazio tuda je vidio da su ptići u velikoj opasnosti. Odlučio je da spriječi mačku i spasi ih.*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Pas je rekao mački: „Ostavi ptiće na miru!“.* *Onda je zgrabio mačku za rep i povukao je dolje. Mačka je pustila ptića i pas ju je otjerao. Pas je bio veoma zadovoljan jer je uspio da spasi ptiće, a mačka je ostala gladna.*

I to je kraj priče.

Nakon što kažete *I to je kraj priče* postavite pitanja za razumijevanje.

Tabela za bodovanje – priča Ptići

Dio I: Produkcija

A. Struktura priče; B. Strukturalna kompleksnost;

C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

A. Struktura priče

		Primjeri tačnih odgovora ¹¹	Bodovi
A1.	Situacija	Vremenske i prostorne odrednice, npr. Nekada davno/ jednog dana/ bila jednom ... U šumi/ na livadi/ u bašti/ u polju/ u gnijezdu/ na drvetu	0 1 2 ¹²
<i>Epizoda 1: Mama/ptica (likovi: ptica i ptići)</i>			
A2.	TUS kao inicijalni događaj	Ptići su bili gladni/ željeli/ htjeli / tražili hranu/ plakali za hranom <Mama/Ptica/Roditelj> je vidjela da su ptići gladni/ žele hranu	0 1
A3.	Cilj	Mama ptica je htjela da nahrani ptiće/ da uhvati/ donese/ nađe hranu/ crve (sa ciljem) da + GLAGOL (dobije hranu)	0 1
A4.	Pokušaj	Mama ptica je odletjela/ otišla da traži hranu/ donijela hranu Mama ptica je probala da + GLAGOL (donese hranu)	0 1
A5.	Ishod	Mama ptica je našla/uhvatila/ donijela/ se vratila sa hranom/ crvom/ nahranila ptiće Ptići su dobili hranu/ crva	0 1
A6.	TUS kao reakcija	Mama ptica je bila sretna/ zadovoljna Ptići su bili sretni/ zadovoljni/ nisu bili gladni više	0 1
<i>Epizoda 2: Mačka (likovi: mačka i ptić(i))</i>			
A7.	TUS kao inicijalni događaj	Mačka je vidjela majku kako odlijeće/ je vidjela da su ptići sami/ je vidjela da tu ima hrane Mačka je bila gladna/ je pomislila “ukusno”	0 1
A8.	Cilj	Mačka je željela/htjela da pojede/ uhvati/ ulovi / ubije ptiće (sa ciljem) da + GLAGOL (jesti, uhvatiti, ubiti, dobiti)	0 1
A9.	Pokušaj	Mačka se popela/ se penje na drvo Mačka je pokušala da dohvati / uzme ptiće Mačka se popela/ skočila uz (drvo)	0 1
A10.	Ishod	Mačka je zgrabila/ uzela / uhvatila ptića Mačka je zamalo/skoro + GLAGOL (uhvatila, uzela)	0 1
A11.	TUS kao reakcija	Mačka je bila sretna Ptići (ptičice) su bili uplašeni / plakali/ vrištali	0 1
<i>Epizoda 3: Pas (likovi: pas, mačka i ptić(i))</i>			
A12.	TUS kao inicijalni događaj	Pas je vidio da je ptić u opasnosti/ je vidio da je mačka uhvatila / uzela ptića Ptići-i je/su u opasnosti	0 1

¹¹ Ukoliko ste u nedoumici ili djetetov odgovor nije u bodovnom listu, konsultujte uputstvo.

¹² Nula bodova za pogrešan odgovor ili ako nema odgovora, 1 bod za jedan tačan odgovor, 2 boda za odrednicu i vremena i mjesta

A13.	Cilj	Pas je odlučio/ želio/ htio da zaustavi mačku Pas je odlučio/ želio /htio da pomogne/ zaštiti/ spasi ptića(e) (sa ciljem) da + GLAGOL (zaustaviti, spasiti, pomoći)	0 1
A14.	Pokušaj	Pas je vukao/vuče/ povlači mačku dolje/ ujeda/ napada mačku/ zgrabio je mačku za rep Pas je pokušao da + GLAGOL (povući, vući, skinuti) Pas je povukao/ vukao mačku dolje/ ujeo/ napao mačku/ zgrabio je mačku za rep	0 1
A15.	Ishod	Pas je otjerao mačku/ uplašio mačku Mačka je pustila ptića/ pobjegla Ptić-i je/su spašen-i/	0 1
A16.	TUS kao reakcija	Psu je laknulo / je sretan/ ponosan(jer je spasio/ ptića) Mačka je ljuta/ razočarana/ se osjeća loše/ bijesno/ uplašeno/ bolno/ boli je rep Ptić-ima je laknulo/ su bili sretni/ bezbjedni Ptici je laknulo/ je sretna	0 1
A17.	Ukupno bodova od 17:		

Strukturalna kompleksnost

Broj PI nizova	Broj pojedinačnih C (bez P ili I)	Broj CP / CI nizova	Broj CPI nizova
B1.	B2.	B3.	B4.

Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

C1.	<p>Ukupan broj TUS u tokenima. TUS uključuju:</p> <p>Termini koji opisuju percepciju: <i>vidjeti, čuti, osjetiti, mirisati;</i></p> <p>Termini koji opisuju fiziološka stanja: <i>žed, glad, umor, bol, povrijeđenost;</i></p> <p>Termini koji opisuju svjesna stanja: <i>živ, budan, zaspao;</i></p> <p>Termini koji opisuju emotivna stanja: <i>tuga, sreća, zadovoljstvo, ljutnja, zabrinutost, razočaranje, strah, ponos, hrabrost, (osjećaj) sigurnosti /bezbjednosti, iznenađenje;</i></p> <p>Glagoli mentalnog stanja: <i>željeti, misliti, znati, zaboraviti, odlučiti, vjerovati, brinuti, planirati;</i></p> <p>Lingvistički glagoli/glagoli govorenja: <i>reći, zvati, vikati, upozoravati, pitati.</i></p>
-----	--

Dio II: Razumijevanje

		Primjeri tačnih odgovora	Primjeri pogrešnih odgovora	Bodovi
0	Je li ti se svidjela priča?	Primjer za zagrijavanje, ne boduje se		
D1.	Zašto je majka odletjela? <i>(pokažite slike 1-2)</i> (Epizoda 1: Cilj/ TUS kao inicijalni događaj)	Hoće da donese hranu/ crve za ptice/ (sa ciljem) da + GLAGOL (nahrani) ptice Ptići su gladni	Odlazi / ide na posao Ide da dovede tatu Je uplašena/se boji	0 1
D2.	Kako se ptici osjećaju? <i>(pokažite sliku 1)</i> (TUS kao inicijalni događaj)	Loše / gladni su žele hranu	Dobro/ lijepo/ sretno/ iznenađeno/ usamljeno/ uplašeno/ preplašeno	0 1
D3.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D2. Ako je tačno objašnjenje dato u D2, dajte poen za D3 i pređite na D4.)</i> Zašto misliš da se ptici osjećaju loše/ da su gladni, itd..? ¹³	Usta su im otvorena/ traže hranu Vrište: "Hoćemo hranu/ gladni smo" Majka je otišla da donese hranu/ se vratila sa crvom da ih nahrani Ptići su uvijek gladni (generičko značenje)	Su sretni/ cvrkuću/ Htjeli su/željeli su da idu sa mamom/ Plaše se mačke/ uplašili su se jer su vidjeli mačku/ Loše/ uplašeno jer je majka odletjela	0 1
D4.	Zašto se mačka penje na drvo? <i>(pokažite sliku 3)</i> (Epizoda 2: Cilj)	Hoće da zgrabi/ ubije/ pojede ptica/ Želi ptica (sa ciljem) da + GLAGOL (uzeti, ubiti, pojesti)ptica Ne može da odoli pticu/ koristi priliku dok je majka odsutna/ daleko Mačka voli da jede/ hvata ptice (generičko značenje)	Da se igra sa pticima	0 1
D5.	Kako se mačka osjeća? <i>(pokažite slike 5-6)</i> (TUS kao reakcija)	Loše/ (još) gladno/ ljuto/ bijesno/ tužno/ uplašeno/ povrijeđeno/ glupo/ razočarano	Dobro /lijepo/ sretno/ radosno/ trči	0 1
D6.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D5. Ako je tačno objašnjenje dato u D5, dajte poen za D6 i pređite na D7.)</i> Zašto misliš da se mačka osjeća loše/uplašeno/ još	Nije uhvatila ptice/ nije uspjela Uplašena je/ prepala se/ uplašila se psa Pas napada/ ujeda/ tjera je/ vuče/ ujeda za rep Ukoliko je odgovor na D5 "loše/ ljuto", odgovor na D6 može biti: je još uvijek gladna	Sretno / radosno/ Počinje da leti/ tako izgleda Pas je uzeo mački hranu/ Pas hoće da pojede mačku Ne znam	0 1

¹³ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D2.

	je gladna itd..? ¹⁴			
D7.	Zašto je pas zgrabio mačku za rep? (pokažite sliku 5) (Epizoda 3: Cilj)	Odlučio je/ hoće da spasi/ pomogne/ zaštititi ptice Odlučio je/ hoće da zaustavi mačku/ da natjera mačku da pusti pticu (sa ciljem) da + GLAGOL (spasiti, pomoći, zaštititi) Da ptica(e) ne budu pojedene/ ubijene/ povrijeđene	Hoće on da pojede pticu / hoće da pojede mačku/ da bi se igrao sa mačkom Psi mrze/ ne vole mačke (generičko značenje)	0 1
D8.	Zamisli da je pas vidio ptice. Kako bi se pas osjećao? (pokažite sliku 6) (TUS kao reakcija)	Dobro/lijepo/sretno/ laknulo mu je/ zadovoljno/ ponosno/ korisno Kao zaštitnik/ heroj Voli da ih štiti	Loše / ljuto/ bijesno/ tužno/ žalosno/ glupo/ gladno "Moram da uhvatim mačku"	0 1
D9.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D8. Ako je tačno objašnjenje dato u D8, dajte poen za D9 i pređite na D10.)</i> Zašto misliš da se pas osjeća dobro / lijepo / sretno, itd.? ¹⁵	Zaustavio je mačku/ otjerao je mačku odatle Spasio je/ pomogao je ptićima Vidi da su ptici bezbjedni/ sretni/ nepovrijeđeni Sada se mačka neće vraćati	Smiješi se/ tako izgleda Nije uhvatio mačku Hoće on da pojede ptice sam Ljut je na mačku	0 1
D10.	Koga mama ptica više voli, mačku ili psa? Zašto?	Psa – daje bar jedan razlog (on je spasio/ pomogao ptićima/ otjerao je mačku/ bio je dobar prema ptićima)	Mačku/ ne znam/ drugi neadekvatan odgovor	0 1
D11.	Ukupno bodova od 10:			

¹⁴ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D5.

¹⁵ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D5.

Protokol za priču Jarići

Pričanje / Prepričavanje / Model priče

Ime djeteta: _____

Datum rođenja: _____

Datum testiranja: _____

Uzrast na testiranju (u mjesecima): _____

Spol: _____

Ime ispitivača: _____

Izloženost L2 (u mjesecima): _____

Datum polaska u vrtić: _____

Naziv vrtića: _____

Neka koverta budu na stolu prije početka testiranja. Pripremite audio snimač kako biste snimili sesiju. Počnite snimanje prije zagrijavanja.

Zagrijavanje

Pitajte na primjer: Ko ti je najbolji drug/drugarica? Šta voliš da gledaš na TV-u? Voliš li da pričaš priče? Voliš li da slušaš priče?

Uputstva

Uputstva za Pričanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i onda mi ispričaj priču.* Otvorite slike tako da je cijeli niz slika vidljiv jedino djetetu. *Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na?*

Otvorite prve dvije slike. Recite djetetu: *Želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš.* Dozvoljen je sljedeći podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *“Ispričaj mi priču”* (pokažite na sliku). Kad dijete završi sa pričanjem na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije slike (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su sljedeći podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *“Još nešto?”, “Nastavi”, “Ispričaj mi još”, “Hajde da vidimo šta je još u priči”*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *“Reci mi kada završiš”*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Prepričavanje

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *“Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču”*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *“Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda je ti ispričaj meni.”*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje:* (pokažite na sliku 1). *Bila jednom jedna mama koza koja je vidjela da je njeno jare upalo u vodu i da se prepalo. Skočila je u vodu jer je htjela da ga spasi. Jedna gladna lisica je vidjela da je mama koza u vodi i zarežala: “Mmm,*

šta ja to lijepo vidim na livadi!"

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Mama koza je izvukla jare iz vode, ali nije vidjela lisicu. Bila je sretna što se njeno jare nije utopilo. U tom trenutku je zla lisica skočila jer je htjela da uhvati drugo jare. Zgrabila je jare. Jedna hrabra ptica koja je tu letjela je vidjela da je jare u velikoj opasnosti. Odlučila je da zaustavi lisicu i spasi jare.*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Ptica je rekla lisici: "Ostavi jare na miru!" I onda se spustila i ugrizla lisicu za rep. Lisica je pustila jare i ptica ju je otjerala. Ptica je bila jako sretna jer je spasila jare, a lisica je ostala gladna.*

I to je kraj priče.

Otvorite slike tako da prve dvije budu vidljive samo djetetu. Recite djetetu: *"Sada želim da ti ispričaš priču. Pogledaj slike i pokušaj da ispričaš najbolju priču što možeš."* Dozvoljen je podsticaj ukoliko dijete nerado počinje: *"Ispričaj mi priču"* (pokazujući na slike). Kada dijete završi priču na osnovu prve dvije slike, otvorite sljedeće dvije (tako da su vidljive slike 1 do 4). Ponavljajte proces dok ne stignete do kraja priče. Dozvoljeni su podsticaji ako dijete zašuti na sredini priče: *"Još nešto?", "Nastavi", "Ispričaj mi još", "Hajde da vidimo šta je još u priči"*. Ukoliko dijete prestane da govori bez indikacija da je završilo, pitajte: *"Reci mi kada završiš"*.

Kada dijete završi, pohvalite ga i postavite pitanja razumijevanja.

Uputstva za Model priče

Sjedite nasuprot djeteta. Recite djetetu: *"Pogledaj, ovdje su tri koverta. U svakoj koverti je drugačija priča. Izaberi jednu i ja ću ti ispričati priču"*. Otvorite slike tako da cijela priča bude vidljiva samo djetetu. *"Prvo pogledaj cijelu priču. Jesi li spreman/na? Ja ću ti ispričati priču i onda ću te pitati neka pitanja."*

Otvorite slike 1 i 2. *Priča počinje ovdje: (pokažite na sliku 1). Bila jednom jedna mama koza koja je vidjela da je njeno jare upalo u vodu i da se prepalo. Skočila je u vodu jer je htjela da ga spasi. Jedna gladna lisica je vidjela da je mama koza u vodi i zarežala: "Mmm, šta ja to lijepo vidim na livadi!"*

Otvorite slike 3 i 4 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 4). *Mama koza je izvukla jare iz vode, ali nije vidjela lisicu. Bila je sretna što se njeno jare nije utopilo. U tom trenutku je zla lisica skočila jer je htjela da uhvati drugo jare. Zgrabila je jare. Jedna hrabra ptica koja je tu letjela je vidjela da je jare u velikoj opasnosti. Odlučila je da zaustavi lisicu i spasi jare.*

Otvorite slike 5 i 6 (tako da su sada vidljive sve slike 1 do 6). *Ptica je rekla lisici: "Ostavi jare na miru!" I onda se spustila i ugrizla lisicu za rep. Lisica je pustila jare i ptica ju je otjerala. Ptica je bila jako sretna jer je spasila jare, a lisica je ostala gladna.*

I to je kraj priče.

Nakon što kažete *I to je kraj priče* postavite pitanja za razumijevanje.

Tabela za bodovanje – priča Jarići

Dio I: Produkcija

A. Struktura priče; B. Strukturalna kompleksnost;

C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

A. Struktura priče

		Primjeri tačnih odgovora ¹⁶	Bodovi
A1.	Situacija	Vremenske i/ili prostorne odrednice, npr. Nekada davno/ jednog dana/ bila jednom... U šumi/ na livadi/u polju/ pored jezera/ na jezeru/ na jezercetu	0 1 2 ¹⁷
<i>Epizoda 1: Mama/ Koza (likovi: jare i mama koza)</i>			
A2.	TUS kao inicijalni događaj	Jarići su bili uplašeni/ u opasnosti/ trebala im je pomoć/ plakali su (u pomoć)/ zvali majku <Mama/ Koza/ Roditelj, itd.> je vidjela da se njeno jare prepalo/ da je uplašeno/ u opasnosti/će se utopiti/ nije moglo da pliva <Mama/ Koza/ Roditelj, itd> se zabrinula za jare	0 1
A3.	Cilj	Mama koza je htjela da pomogne svom jaretu/ da spasi jare/ da izvuče/izvadi jare iz vode (sa ciljem) da + GLAGOL (spasiti, pomoći) jaretu	0 1
A4.	Pokušaj	Mama koza je otrčala/ ušla u vodu Mama koza je izvukla/ pomogla Mama koza je pokušala da + GLAGOL (pomoći, izvući)	0 1
A5.	Ishod	Mama koza je izvukla jare iz vode/ je spasila/ pomogla da izađe Jare je spašeno/ iz vode	0 1
A6.	TUS kao reakcija	Mama koza je bila sretna/ je laknulo Jaretu je laknulo/ bilo je zadovoljno/ sretno/ nije bilo uplašeno više	0 1
<i>Epizoda 2: Lisica (likovi: lisica i jare)</i>			
A7.	TUS kao inicijalni događaj	Lisica je vidjela da je majka skrenula pogled/ je vidjela da je jare samo/ je vidjela da tamo ima hrane Lisica je bila gladna/ je pomislila "ukusno"	0 1
A8.	Cilj	Lisica je htjela da pojede/ uhvati/ ubije jare (sa ciljem) da + GLAGOL (jesti, uhvatiti, dobiti, ubiti)	0 1
A9.	Pokušaj	Lisica je skočila/ krenula/skočila prema jaretu Lisica je pokušala da dohvati/zgrabi/ uhvati jare	0 1
A10.	Ishod	Lisica je dohvatila/ zgrabila/ uhvatila jare Lisica zamalo/ skoro + GLAGOL (uhvatiti)	0 1
A11.	TUS kao reakcija	Lisica je bila sretna Jare je bilo uplašeno/ plakalo/ vrištalo od bola	0 1
<i>Epizoda 3: Ptica (likovi: ptica, lisica i jare)</i>			
A12.	TUS kao inicijalni događaj	<Ptica, vrana, itd.> je vidjela da je jare u opasnosti/ vidjela da je lisica uhvatila/ uzela jare Jare je bilo u opasnosti	0 1
A13.	Cilj	Ptica je odlučila/ željela/ htjela da zaustavi lisicu	0 1

¹⁶ Ukoliko ste u nedoumici ili djetetov odgovor nije u bodovnom listu, konsultujte uputstvo.

¹⁷ Nula bodova za pogrešan odgovor ili ako nema odgovora, 1 bod za jedan tačan odgovor, 2 boda za odrednicu i mjesta i vremena

		Ptica je odlučila/ željela/ htjela da pomogne / zaštiti/ spasi jare (sa ciljem) da + GLAGOL (zaustaviti, spasiti, pomoći)	
A14.	Pokušaj	Ptica je ugrizla/ grize lisicu / vuče lisicu za rep Ptica je ugrizla / vukla/ lisicu za rep/ napala lisicu Ptica je pokušala da + GLAGOL (otjera lisicu)	0 1
A15.	Ishod	Ptica je zaganjala lisicu/ otjerala lisicu Lisica je pustila jare/ pobjegla Jare je spašeno	0 1
A16.	TUS kao reakcija	Ptica je osjetila olakšanje/ sretna/ ponosna jer je spasila jare Lisica je bila ljuta/ razočarana/ osjećala se loše/ bijesno/ uplašeno/ u bolovima/ bolio ju je rep Jare/ Jarići su osjetili olakšanje/ sretni/ bezbjedni Koza je osjetila olakšanje/ bila sretna	0 1
A17.	Ukupno bodova od 17:		

B. Strukturalna kompleksnost

Broj PI nizova	Broj pojedinačnih C (bez P ili I)	Broj CP / CI nizova	Broj CPI nizova
B1.	B2.	B3.	B4.

C. Termini koji opisuju unutrašnja stanja (TUS)

C1.	<p>Ukupan broj TUS u tokenima. TUS uključuju:</p> <p>Termini koji opisuju percepciju: <i>vidjeti, čuti, osjetiti, mirisati;</i></p> <p>Termini koji opisuju fiziološka stanja: <i>žeđ, glad, umor, bol, povrijeđenost;</i></p> <p>Termini koji opisuju svjesna stanja: <i>živ, budan, zaspao;</i></p> <p>Termini koji opisuju emotivna stanja: <i>tuga, sreća, zadovoljstvo, ljutnja, zabrinutost, razočaranje, strah, ponos, hrabrost, (osjećaj) sigurnosti /bezbjednosti, iznenađenje;</i></p> <p>Glagoli mentalnog stanja: <i>željeti, misliti, znati, zaboraviti, odlučiti, vjerovati, brinuti, planirati;</i></p> <p>Lingvistički glagoli/glagoli govorenja: <i>reći, zvati, vikati, upozoravati, pitati.</i></p>
-----	--

Dio II: Razumijevanje

		Primjeri tačnih odgovora	Primjeri pogrešnih odgovora	Bodovi
0	Je li ti se svidjela priča?	Primjer za zagrijavanje, ne boduje se		
D1.	Zašto je koza bila u vodi? <i>(pokažite slike 1-2)</i> (Epizoda 1: Cilj/ TUS kao inicijalni događaj)	Hoće da spasi/ da pomogne/ izbavi jare (sa ciljem) da + GLAGOL (pomoći, spasiti, izbaviti) jare Zabrinuta je zbog jareta Jare je zvalo u pomoć/ je u opasnosti/ uplašeno/ se prepalo	Pliva / igra se/ hoće da se okupa/ da se opere/ da okupa jare/ Da se rashladi/ Da pije	0 1
D2.	Kako se jare osjeća? <i>(pokažite jare u vodi, slika 1)</i> (TUS kao inicijalni događaj)	Loše / uplašeno/prepalo se/ boji se/ u opasnosti/ prestrašeno Želi da bude spašeno	Dobro / lijepo/ sretno/ razigrano/ smrznuo/ osvježeno/ hladno/ gladno / žedno / čisto / glupo	0 1
D3.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D2. Ako je tačno objašnjenje dato u D2, dajte poen za D3 i pređite na D4.)</i> Zašto misliš da se jare osjeća loše/ uplašeno/ u opasnosti itd.? ¹⁸	Upalo je u vodu/ ne može da izađe iz vode / utopit će se/ ne zna da pliva Viče/ vrišti "Upomoć, utopit ću se!" Bebe/jarići ne znaju da plivaju (generičko značenje)	Gladan je / žedan / pliva / igra se u vodi / nije smio tamo da stoji	0 1
D4.	Zašto je lisica skočila? <i>(pokažite sliku 3)</i> (Epizoda 2: Cilj)	Hoće da pojede / ubije/ uhvati jare Želi jare (sa ciljem) da + GLAGOL (uzeti, ubiti) jare Ne može da odoli jaretu / koristi priliku dok koza ne gleda / je daleko Lisice vole da jedu jariće (generičko značenje)	Da se igra sa jaretom	0 1
D5.	Kako se lisica osjeća? <i>(pokažite slike 5-6)</i> (TUS kao reakcija)	Loše / (još uvijek) gladno/ ljuto/ bijesno/ tužno/ uplašeno/ povrijeđeno/ glupo/ razočarano	Dobro / lijepo/ sretno/ razigrano/ trčeći	0 1
D6.	<i>(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D5. Ako je tačno objašnjenje dato u D5, dajte poen za D6 i pređite na D7.)</i> Zašto misliš da se lisica	Nije uhvatila jare/ nije uspjela Je uplašena/prepala se/ plaši se/boji se ptice Ptica je napada/ grize/ tjera je/ Grize lisicu za rep Ako je odgovor na D5 "loše/ljuto", odgovor na D6	Lisica bježi/ tako izgleda Ptica je uzela lisici hranu Ptica hoće da pojede lisicu Ne znam	0 1

¹⁸ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D2.

	osjeća loše / razočarano/ uplašeno/ da je gladna itd.? ¹⁹	može takođe biti: I dalje je gladna		
D7.	Zašto je ptica ugrizla lisicu za rep? (pokažite sliku 5) (Epizoda 3: Cilj)	Odlučila je/ želi/ hoće da spasi/ pomogne/ zaštiti jare Odlučila je/ želi/ hoće da zaustavi lisicu / da natjera lisicu da pusti jare (sa ciljem) da + GLAGOL (spasiti, pomoći) Kako jare ne bi bilo pojedeno/ ubijeno/ povrijeđeno	Hoće da pojede kozu Hoće da pojede lisicu Da bi se igrao sa lisicom Ptice mrze / ne vole lisice (generičko značenje)	0 1
D8.	Zamisli da ptica vidi koze. Kako bi se ptica osjećala? (pokažite sliku 6) (TUS kao reakcija)	Dobro / lijepo / sretno/ zadovoljno/ ponosno/ korisno Kao zaštitnik / heroj Voli da ih štiti	Loše / tužno/ ljuto/ bijesno/ žao joj je/ glupo/ gladno "moram da uhvatim lisicu"	0 1
D9.	(Ovo pitanje postavljate samo ako je dijete dalo tačan odgovor bez objašnjavanja/ obrazlaganja u D8. Ako je tačno objašnjenje dato u D8, dajte poen za D9 i pređite na D10.) Zašto misliš da se ptica osjeća dobro/ lijepo/ sretno itd.? ²⁰	Zaustavila je lisicu/ tjera/ otjerala je lisicu odatle Spašeno/ jer je pomogla jaretu/kozi Vidi da su jarići bezbjedni/ sretni/ nepovrijeđeni Sad se lisica neće vraćati	Smije se/ tako izgleda Nije uzela lisicu Hoće da pojede jare Ljuta je na lisicu	0 1
D10.	Koga majka koza više voli, lisicu ili pticu? Zašto?	Pticu – navedite bar jedan razlog (spasila je/ pomogla je jaretu/ otjerala je lisicu/ bila je dobra prema jarićima)	Lisicu / ne znam/ drugi neprimjeren odgovor	0 1
D11.	Ukupno bodova od 10:			

¹⁹ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D5.

²⁰ Koristite isti TUS kao i dijete prilikom odgovora na D8.

Upitnik za roditelja/staratelja

1. Ime djeteta (ime, prezime) _____

2. Datum rođenja _____

3. Da li Vaše dijete trenutno ide u vrtić/dnevni boravak/školu?

Da, vrtić
od _____ (godina, mjesec)

Ne

Ako da, kakav tip vrtića?

- Dvojezični
- Jednojezični L1 = djetetov maternji jezik
- Dvojezični L2 = djetetov maternji jezik
- Drugo, kakav tip vrtića?

Da, školu
od _____ (godina, mjesec)

Ne

Ako da, koja vrsta škole

- Dvojezična
- Jednojezična L1 = djetetov maternji jezik
- Dvojezična L2 = djetetov drugi jezik
- Drugo, kakav tip škole?

4. U kojoj državi je rođeno Vaše dijete?

Država L1 jezika,
koja? _____

Država L2 jezika,
koja? _____

U drugoj državi,
kojoj? _____

5. Od kada Vaše dijete živi u državi L2 jezika? _____ (godina, mjesec)

6. Redoslijed rođenja djeteta

1 2 3 Upišite broj _____

7. Koliko je bilo staro Vaše dijete kada su se javile prve riječi?

____ godina(e) ____ mjesec(i)

8. Da li ste ikada bili zabrinuti zbog razvoja jezika Vašeg djeteta?

Ne Da, objasnite? _____

9. Da li je neko u Vašoj porodici imao govorne ili jezičke poteškoće?

Ne Da, navedite ko? _____
Npr. majka, otac, brat/sestra

10. Da li je Vaše dijete ikad imalo problema sa sluhom?

Slušno oštećenje

- Ne
- Da

Česte infekcije ušiju

- Ne
- Da, koliko? _____
- Slušni kanal

11. Po Vašem mišljenju, da li Vaše dijete normalno čuje?

Ne Da

12. Informacije o roditeljima/starateljima

	Navedite svoj maternji jezik (L1)	Navedite svoj drugi jezik (L2)	Navedite druge jezike kojima se služite	Koliko dugo živite u XX državi	Nivo obrazovanja	Zanimanje
Majka/Roditelj 1						
Otac/Roditelj 2						

13. Na kojem jeziku razgovarate sa Vašim djetetom?

Majka/Roditelj 1

- Maternjem jeziku (L1)
- Mom drugom jeziku (L2)
- Oba, maternjem i drugom jeziku
- Drugom jeziku (jezicima), navedite koji _____

Otac/Roditelj 2

- Maternjem jeziku (L1)
- Mom drugom jeziku (L2)
- Oba, maternjem i drugom jeziku
- Drugom jeziku (jezicima), navedite koji _____
- _____

14. Koje jezike Vaše dijete koristi sada?

- Djetetov L1, a to je: _____
- Djetetov L2, a to je: _____
- Druge jezike, a to su: _____

15. Kojim jezicima je Vaše dijete izloženo?

- Djetetov L1
- Djetetov L2
- Drugi jezici, a to su: _____

16. U kom uzrastu je Vaše dijete počelo da bude izloženo L2 jeziku?

- Od rođenja
- Prije prve godine
- Prije druge godine
- Prije treće godine
- Prije pete godine
- Od _____ godine

17. Da li je Vaše dijete izloženo L2 jeziku u

- Vrtiću ili školi
- Sa prijateljima
- Sa braćom i sestrama/roditeljima/rođacima
- TV/ kompjuter/ knjige
- Drugo _____

18. Procijenite, procentualno, u kojoj mjeri je Vaše dijete izloženo različitim jezicima u toku dana (tokom svih dnevnih aktivnosti)?

Njegovom/njenom maternjem jeziku(L1)	Njegovom/njenom drugom jeziku (L2)	Drugom jeziku (jezicima)
☐ 25%	☐ 25%	☐ 25%
☐ 50%	☐ 50%	☐ 50%
☐ 75%	☐ 75%	☐ 75%
☐ 100%	☐ 100%	☐ 100%

19. Molim Vas, procijenite jezičke vještine Vašeg djeteta označavanjem adekvatnog nivoa	Veoma dobro	Dosta dobro	Dosta loše	Veoma loše																																																					
Koliko dobro Vaše dijete razumije svoj maternji jezik (L1)																																																									
Koliko dobro Vaše dijete razumije svoj drugi jezik (L2)																																																									
Koliko dobro Vaše dijete govori svoj maternji jezik (L1)																																																									
Koliko dobro Vaše dijete govori svoj drugi jezik (L2)																																																									
20. Po Vašem mišljenju, koji jezik Vaše dijete govori najbolje?	☐ Svoj L1 ☐ Svoj L2 ☐ Drugi jezik, navedite _____																																																								
21. Po Vašem mišljenju, da li Vaše dijete preferira jedan od jezika?	☐ Ne ☐ Da, koji? _____																																																								
22. Molim Vas, označite učestalost sljedećih aktivnosti sa svojim djetetom u toku proteklog mjeseca	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="4">Njegov/njen maternji jezik (L1)</th> <th colspan="4">Njegov/njen drugi jezik (L2)</th> </tr> <tr> <th>Nikada</th> <th>Dva puta mjesečno</th> <th>Jednom ili dva puta sedmično</th> <th>Skoro svakog dana</th> <th>Nikada</th> <th>Dva puta mjesečno</th> <th>Jednom ili dva puta sedmično</th> <th>Skoro svakog dana</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pričanje priča</td> <td></td><td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Čitanje knjiga</td> <td></td><td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Slušanje pjesama ili pjevanje</td> <td></td><td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td>Gledanje TV/DVD/filmova/igranje kompjuterskih igrica</td> <td></td><td></td><td></td><td></td> <td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </tbody> </table>					Njegov/njen maternji jezik (L1)				Njegov/njen drugi jezik (L2)				Nikada	Dva puta mjesečno	Jednom ili dva puta sedmično	Skoro svakog dana	Nikada	Dva puta mjesečno	Jednom ili dva puta sedmično	Skoro svakog dana	Pričanje priča									Čitanje knjiga									Slušanje pjesama ili pjevanje									Gledanje TV/DVD/filmova/igranje kompjuterskih igrica								
	Njegov/njen maternji jezik (L1)					Njegov/njen drugi jezik (L2)																																																			
	Nikada	Dva puta mjesečno	Jednom ili dva puta sedmično	Skoro svakog dana	Nikada	Dva puta mjesečno	Jednom ili dva puta sedmično	Skoro svakog dana																																																	
Pričanje priča																																																									
Čitanje knjiga																																																									
Slušanje pjesama ili pjevanje																																																									
Gledanje TV/DVD/filmova/igranje kompjuterskih igrica																																																									

Tekstovi priča

Navedeni tekstovi treba da posluže kao stimulus za model priče i/ili prepričavanje. Tekstovi su ujednačeni na planu makro i mikro strukture i mogu se koristiti kao vodič za kodiranje i analizu.

Oznake strukturalnih komponenata priče i termina koji opisuju unutrašnja stanja u navedenim tekstovima su sljedeće:

cilj pokušaj ishod termini unutrašnjih stanja (TUS)

Ptići (ukupan broj riječi: 154)

Slike 1/2: Bila jednom jedna mama ptica koja je vidjela da su joj ptići gladni. Odletjela je jer je htjela da im nađe hranu. Jedna gladna mačka je vidjela kako mama ptica odlijeće i zamjaukala je: „Mmmm, šta ja to lijepo vidim u gnijezdu!“

Slike 3/4: Mama ptica se vratila sa velikim crvom za svoje ptiće, ali nije vidjela mačku. Bila je sretna jer je donijela svojoj djeci sočnog crva. U tom trenutku je zla mačka počela da se penje uz drvo jer je htjela da uhvati ptiće. Zgrabila je jednog ptića. Jedan hrabri pas koji je prolazio tuda je vidio da su ptići u velikoj opasnosti. Odlučio je da spriječi mačku i spasi ih.

Slike 5/6: Pas je rekao mački: „Ostavi ptiće na miru!“ Onda je zgrabio mačku za rep i povukao je dolje. Mačka je pustila ptića i pas ju je otjerao. Pas je bio veoma zadovoljan jer je uspio da spasi ptiće, a mačka je ostala gladna.

Jarići (ukupan broj riječi: 152)

Slike 1/2: Bila jednom jedna mama koza koja je vidjela da je njeno jare upalo u vodu i da se prevalo. Skočila je u vodu jer je htjela da ga spasi. Jedna gladna lisica je vidjela da je mama koza u vodi i zarežala: “Mmm, šta ja to lijepo vidim na livadi!”

Slike 3/4: Mama koza je izvukla jare iz vode, ali nije vidjela lisicu. Bila je sretna što se njeno jare nije utopilo. U tom trenutku je zla lisica skočila jer je htjela da uhvati drugo jare. Zgrabila je jare. Jedna hrabra ptica koja je tu letjela je vidjela da je jare u velikoj opasnosti. Odlučila je da zaustavi lisicu i spasi jare.

Slike 5/6: Ptica je rekla lisici: “Ostavi jare na miru!” I onda se spustila i ugrizla lisicu za rep. Lisica je pustila jare i ptica ju je otjerala. Ptica je bila jako sretna jer je spasila jare, a lisica je ostala gladna.

Mačka (ukupan broj riječi: 160)

Slike 1/2: Bila jednom jedna *razigrana* mačka koja je *ugledala* žutog leptira kako sjedi na grmu. Skočila je jer je htjela da ga uhvati. U to vrijeme, jedan *veseli* dječak se vraćao sa pecanja sa kantom i loptom u rukama. *Vidio je* mačku kako lovi leptira.

Slike 3/4: Leptir je brzo odletio a mačka je pala u grm. *Povrijedila* se i bila je veoma *ljuta*. Dječak se toliko *iznenadio* da mu je ispala lopta iz ruku. Kad je *vidio* kako mu se lopta kotrlja u vodu, *povikao je*: "Oj ne, ode moja lopta!" Bio je *tužan* i htio je da uzme nazad svoju loptu. U tom trenutku je mačka *primijetila* dječakovu kantu i *pomislila*: "Hoću da zgrabim jednu ribu."

Slike 5/6: Dječak je tad počeo da vadi svoju loptu iz vode štapom za pecanje. Nije *primijetio* da je mačka zgrabila jednu ribu. Na kraju je mačka bila veoma *zadovoljna* jer je pojela tako ukusnu ribu a dječak je bio *sretan* jer je dohvatio svoju loptu.

Pas (Ukupan broj riječi: 157)

Slike 1/2: Bio jednom jedan *razigrani* pas koji je *ugledao* sivog miša kako sjedi blizu drveta. Skočio je jer je htio da ga uhvati. U to vrijeme, jedan *veseli* dječak se vraćao iz prodavnice sa torbom i balonom u rukama. *Vidio je* psa kako lovi miša.

Slike 3/4: Miš je brzo pobjegao, a pas je udario u drvo. *Povrijedio* se i bio je strašno *ljut*. Dječak se toliko *iznenadio* da mu je balon iskliznuo iz ruke. Kada je *vidio* kako njegov balon leti prema drvetu, *povikao je*: "Oj ne, ode moj balon!" Bio je *tužan* i htio je da uzme nazad svoj balon. U tom trenutku je pas *primijetio* dječakovu torbu i *pomislilo*: "Hoću da zgrabim jednu kobasicu."

Slike 5/6: Dječak je tad počeo da vuče svoj balon sa drveta. Nije *primijetio* da je pas zgrabio jednu kobasicu. Na kraju je pas bio veoma *zadovoljan* jer je pojeo tako ukusnu kobasicu, a dječak je bio *sretan* jer je dohvatio svoj balon.